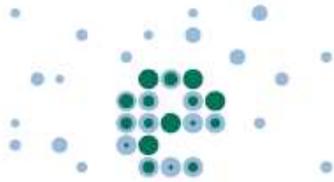

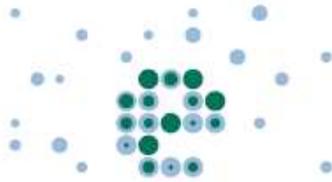
Advies Webrichtlijnen

Advies Webrichtlijnen

Versie: 0.6; Datum:5-3-2007

Versiebeheer

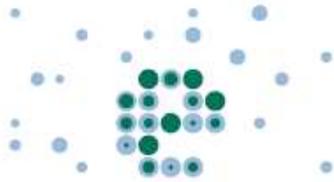
Versie	Datum	Door	Omschrijving verandering
0.1	05-07-2006		Eerste versie advies
0.2	22-08-2006		Tekst in sjabloon voor advies geplaatst
0.3	31-08-2006		Commentaar Bureau Forum Standaardisatie verwerkt
0.4	01-09-2006		Commentaar collega-review verwerkt
0.5	01-09-2006		Aanpassing nav van discussie over proces
0.6	01-03-2007		Updaten naar huidige stand van zaken

Advies Webrichtlijnen

Versie: 0.6; Datum:5-3-2007

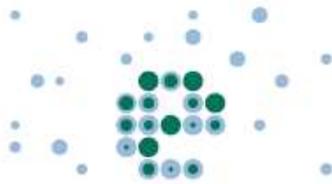
Inhoudsopgave

1.	Management samenvatting.....	1
1.1	<i>Conclusies</i>	1
1.2	<i>Aanbevelingen</i>	2
1.3	<i>Advies aan Forum</i>	2
2.	Inleiding	4
2.1	<i>Aanleiding</i>	4
2.2	<i>Aanvrager</i>	4
2.3	<i>Naam specificatie</i>	4
2.4	<i>Versie waarop advies betrekking heeft</i>	4
2.5	<i>Doel</i>	4
2.6	<i>Omgevingsfactoren specificatie</i>	4
2.7	<i>Relatie met standaarden</i>	5
2.8	<i>Doelgroep</i>	5
2.9	<i>Wet- en regelgeving</i>	6
3.	Toetsing.....	7
3.1	<i>Hergebruik</i>	7
3.2	<i>Werkingsgebied</i>	7
3.3	<i>Wet- en regelgeving</i>	7
3.4	<i>Community</i>	7
3.4.1	Betrokken partijen	7
3.4.2	Concurrerende communities	8
3.4.3	Criteria Openheid.....	8
3.5	<i>Nederlandse Overheid Referentie Architectuur (NORA)</i>	9
3.6	<i>Kwaliteit</i>	9
3.6.1	Modulariteit	9
3.6.2	Duidelijkheid.....	9
3.6.3	Compleetheid	9
3.6.4	Haalbaarheid	10
3.7	<i>Beheer</i>	10
3.7.1	Functioneel beheer.....	10
3.7.2	Technisch beheer	10
4.	Aandachtspunten bij gebruik	11

Advies Webrichtlijnen

Versie: 0.6; Datum:5-3-2007

4.1	<i>Referentie-implementaties</i>	11
4.2	<i>Communicatie</i>	11
4.2.1	Vermarkten opgeleverde product.....	11
4.2.2	Toezicht op de toepassing van het product.....	11
4.2.3	Publicatie	12
4.3	<i>Certificering</i>	12
4.4	<i>Impactanalyse</i>	12
5.	<i>Bijlagen</i>	13
5.1	<i>Bijlage 1 Besluit Kwaliteit Rijksoverheidswebsites</i>	13
5.2	<i>Bijlage 2 Internet for all</i>	13
5.3	<i>Bijlage 3 Case Study Legal & General</i>	13
5.4	<i>Bijlage 4 Verwijzingen</i>	13

Advies Webrichtlijnen

Versie: 0.6; Datum:5-3-2007

1. Management samenvatting

De Webrichtlijnen zijn een samenhangende set regels voor het bouwen van kwalitatief goede websites. Websites die aan de webrichtlijnen voldoen zijn optimaal toegankelijk voor senioren en mensen met functiebeperkingen (de webrichtlijnen omvatten volledig de eisen van het Waarmerk drempelvrij.nl). Accent ligt echter op het realiseren van voordelen voor overheidsorganisaties zelf. Websites die voldoen aan de webrichtlijnen zijn veel beter vindbaar in Google, piekbelasting bij crises kan veel beter worden opgevangen, multichannel is voorbereid en beheer van websites wordt aanzienlijk goedkoper. Daarnaast is toepassing van de webrichtlijnen een noodzakelijke voorwaarde voor vormen van interoperabiliteit (syndicatie, hergebruik van delen van websites van anderen). De kosten van ontwikkeling zijn niet wezenlijk hoger. Althans, wanneer de bouwer voldoende ervaring heeft opgebouwd. Er moet namelijk wel worden geïnvesteerd in opleiding van zowel webbouwers als webmasters.

De webrichtlijnen omvatten niet alleen de set met regels, maar ook een toetstool om pagina's van websites te beoordelen op conformiteit met de regels. Op dit moment kan slechts een deel van de regels automatisch en handmatig getoetst worden. Nog dit jaar zal een normdocument gereed zijn waarin wordt gepreciseerd hoe alle regels getoetst kunnen worden.

Webrichtlijnen Overheid.nl is een project van het programma Advies Overheid.nl in Opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De Webrichtlijnen zijn gebaseerd op open standaarden. De richtlijnen vormen zelf geen standaard, maar geven aan hoe de verschillende standaarden en technologieën het beste in de praktijk kunnen worden toegepast bij de ontwikkeling van goede websites.

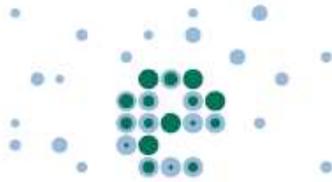
Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft bij het Forum Standaardisatie een verzoek ingediend om een aanbeveling te doen over het gebruik van de Webrichtlijnen. Naar aanleiding van dit verzoek heeft het Bureau Forum Standaardisatie de Webrichtlijnen beoordeeld aan de hand van de toetsingscriteria van het Bureau.

De conclusies en aanbevelingen alsmede het advies aan het Forum zijn in de paragrafen 1.1 tot en met 1.3 opgenomen.

1.1 Conclusies

De Webrichtlijnen zijn goed uitgebalanceerde en bruikbare richtlijnen met een brede acceptatie door opdrachtgevers en opdrachtnemers bij het vervaardigen van (overheids)websites. Ze dragen in sterke mate bij aan toegankelijkheid en digitale duurzaamheid. De richtlijnen zijn gebaseerd op door W3C erkende standaarden.

De Webrichtlijnen dragen bij aan goed opdrachtgeverschap. Ze geven een handreiking bij het formuleren van de eisen waaraan de te bouwen website moet voldoen.

Advies Webrichtlijnen

Versie: 0.6; Datum:5-3-2007

Tevens vormen de Webrichtlijnen een middel om te toetsen in hoeverre sites voldoen aan de eisen van toegankelijkheid en duurzaamheid.

De Webrichtlijnen voldoen in hoge mate aan de toetsingscriteria die door het Bureau Forum Standaardisatie worden gehanteerd. Voor de rijksoverheid heeft de Ministerraad gebruik van de webrichtlijnen verplicht gesteld. Toepassing van de webrichtlijnen is zowel gunstig voor burgers als voor overheidsorganen zelf. De toepassing van de webrichtlijnen verloopt nog traag. Webprofessionals blijken conservatiever dan verwacht. Stimulering van het gebruik bij medeoverheden en semi-overheidsorganisaties kan helpen om meer vaart te maken met de implementatie. De toepassing van de Webrichtlijnen is op dit moment alleen verplicht voor de ontwikkeling van Rijksoverheidswebsites. Een aanbeveling voor implementatie van de Webrichtlijnen vanuit het Forum kan ertoe bijdragen dat websites van "niet rijks"overheden zich aan de Webrichtlijnen gaan conformeren. Ook voor deze websites zou de toegankelijkheid en duurzaamheid moeten zijn gewaarborgd.

Het volgen van de Webrichtlijnen zou ook websites buiten de overheid ten goede komen.

Opdrachtgevers van websites kunnen hun voordeel doen met de Webrichtlijnen door deze als eis te stellen bij het verstrekken van hun opdracht.

1.2 Aanbevelingen

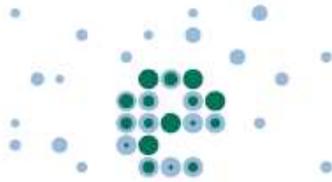
Het beheer van de Webrichtlijnen is op dit moment belegd bij het project Webrichtlijnen Overheid.nl. Aanbevolen wordt om ruim voor het einde van het project het beheer te beleggen bij een formele beheerorganisatie.

Vanuit de Europese Commissie (IDABC) bestaat grote belangstelling voor de Webrichtlijnen. Met name omdat de Webrichtlijnen aanzienlijk verder gaan dan de toegankelijkheid voor mensen met functiebependingen. Het Bureau adviseert de Webrichtlijnen in samenhang met het Besluit, het Toetstool en de monitor aan de Europese Commissie te presenteren. Voor adoptie door andere lidstaten is dan wel een Engelse vertaling van de Webrichtlijnen en het Toetstool nodig. Die vertaling is ook nuttig voor het stimuleren van marktwerking nu de bouw van websites steeds vaker in het buitenland plaats vindt.

1.3 Advies aan Forum

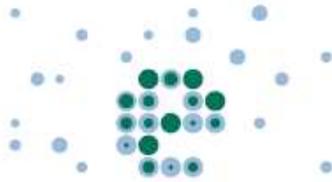
Gezien de kwaliteit, maatschappelijk belang, toepasbaarheid, toetsbaarheid en draagvlak voor de Webrichtlijnen adviseren we het Forum om de Webrichtlijnen Overheid.NL te erkennen als standaard met betrekking tot de toegankelijkheid en bouwkwiteit van overheidswebsites.

Het aanmerken van de Webrichtlijnen als *best practice* door het College Standaardisatie kan een impuls geven aan bredere acceptatie en implementatie van de Webrichtlijnen in de praktijk.

Advies Webrichtlijnen

Versie: 0.6; Datum:5-3-2007

Het Bureau adviseert bij de aanbeveling van de Webrichtlijnen als *best practice* de voorwaarde op te nemen dat conform plan, voor het einde van het project, strategisch beheer is belegd en het functionele en technische beheer is ingericht bij een formele beheerorganisatie. We adviseren het Forum om een termijn te bepalen waarop aan deze voorwaarde moet zijn voldaan. Het Forum adviseert ook om een Engelse vertaling te maken van zowel de Webrichtlijnen en het toetstool en deze via de website beschikbaar te stellen.

Advies Webrichtlijnen

Versie: 0.6; Datum:5-3-2007

2. Inleiding**2.1 Aanleiding**

Bij het Forum Standaardisatie is een verzoek ingediend een aanbeveling te doen over het gebruik van de webrichtlijnen.

2.2 Aanvrager

De aanvrager voor advies is het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

2.3 Naam specificatie

De richtlijnen voor de toegankelijkheid en duurzaamheid van overheidswebsites staan bekend onder de naam "Overheid.nl Webrichtlijnen".

2.4 Versie waarop advies betrekking heeft

Het verzoek betreft een aanbeveling inzake versie 1.2 van de Webrichtlijnen. Die versie bevat enkele wijzigingen die zijn aangebracht naar aanleiding van het Besluit Kwaliteit Rijksoverheidswebsites: Staatscourant 17 juli 2006, nr. 136 / pag.23 (zie bijlage I).

2.5 Doel

Het doel van de Webrichtlijnen is er voor te zorgen dat websites worden ontwikkeld die voor iedereen bruikbaar zijn, uitgaande van het principe dat een overheid die informatie en/of diensten aanbiedt via het internet dat niet zou mogen doen op een wijze die bij voorbaat (groepen) gebruikers uitsluit van toegang tot die informatie en diensten. Dit principe staat bekend als E-Inclusion "ensuring that no-one is left behind, everyone can contribute and participate". Een belangrijk middel om dat doel te bereiken is op juiste wijze gebruik maken van open standaarden.

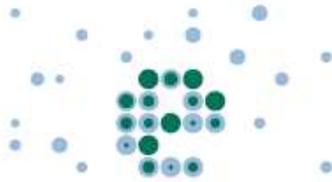
Bovendien kan aan de hand van de Webrichtlijnen getoetst worden of een site aan de gestelde eisen voldoet.

Daarbij hebben de Webrichtlijnen tot doel de kwaliteit van de websites te verbeteren zodat alle burgers, bedrijven en zoekmachines de informatie en diensten ook goed kunnen vinden.

2.6 Omgevingsfactoren specificatie

In samenwerking met Cinnamon, TNO/Telecom, het programmabureau OSOSS (Open Source als Onderdeel van de Software Strategie) en het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) is voor het onderwerp "technisch ontwerp van websites" een aantal uitgangspunten gedefinieerd.

Op 30 juni 2006 heeft de Ministerraad het "Besluit kwaliteit Rijksoverheidswebsites" vastgesteld. In de bijlage van het Besluit is aangegeven aan welke eisen nieuwe websites van de rijksoverheid bij oplevering dienen te voldoen.

Advies Webrichtlijnen

Versie: 0.6; Datum: 5-3-2007

Om te controleren of een website voldoet aan de eisen voor toegankelijkheid en bouwkwiteit zijn twee elkaar aanvullende onderzoeken nodig. Een toetsing conform de normen van het Waarmerk drempelvrij.nl dekt het aspect van toegankelijkheid af. De Webrichtlijnentoets, een geautomatiseerde meting, toetst het aspect bouwkwiteit. Op dit moment bestaan voor ongeveer de helft van de regels uit de Webrichtlijnen voorschriften over de wijze waarop conformiteit aan die regels getoetst kunnen worden.

Advies Overheid.nl werkt samen met Waarmerk drempelvrij.nl en Bartimeus Accessibility aan een normdocument dat toetsvoorschriften voor alle regels omvat dat nieuwe normdocument zal medio 2007 beschikbaar zijn. De bovengenoemde geautomatiseerde instrument zal aangepast worden aan het nieuwe normdocument en zal rond diezelfde online beschikbaar zijn.

2.7 Relatie met standaarden

De Webrichtlijnen zijn gebaseerd op open standaarden. Er wordt alleen van die versies gebruik gemaakt die de status *recommendation* hebben. De Webrichtlijnen vormen zelf geen standaard, maar geven aan op welke wijze de (internationale) standaarden en technologieën het beste in de praktijk gebruikt kunnen worden.

Bij het ontwikkelen van goede websites worden verschillende standaarden en technologieën gebruikt. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste standaarden en technologieën die aan de Webrichtlijnen ten grondslag liggen.

Standaarden/specificaties voor

- De diverse W3C specificaties;
- De Web Content Accessibility Guidelines (WCAG);
- ISO specificaties.
-

Technologieën met betrekking tot:

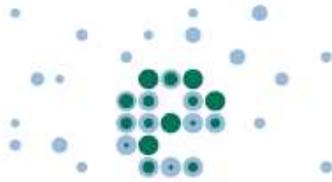
- (X)HTML en bijbehorende specificatie;
- Cascading StyleSheets (CSS) en bijbehorende specificatie;
- XML;
- ECMA-Script 262 (JavaScript, JScript)
- Document Object Model (DOM)

Een website die aan de Webrichtlijnen voldoet, voldoet daarmee aan:

- XHTML 1.0 Strict; Vanwege de transparantie en uitbreidbaarheid van deze specificatie om tekstdocumenten te structureren.
- WCAG 1.0, Priority 2+; Deze specificatie, en dan met name de prioriteit 1 en 2 ijkpunten van WCAG 1.0, wordt wereldwijd toegepast als de norm voor de toegankelijkheid van websites.
- De Eisen voor Duurzaam Toegankelijke Websites voor de Overheid zoals genoemd in het Besluit Kwaliteit Rijksoverheidswebsites.

2.8 Doelgroep

De Webrichtlijnen zijn bedoeld voor:

Advies Webrichtlijnen

Versie: 0.6; Datum:5-3-2007

1. Webontwikkelaars
2. Opdrachtgevers

Ad 1 Webontwikkelaars

De Webrichtlijnen bieden ontwikkelaars een referentie hoe standaarden voor de webinterface kunnen worden toegepast op een samenhangende wijze.

Ad 2 Opdrachtgevers

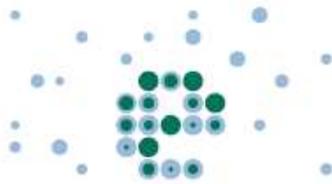
De Webrichtlijnen benoemen de eisen die opdrachtgevers moeten stellen aan hun webontwikkelaar om een toegankelijke website te realiseren.

De Webrichtlijnen zijn opgesteld met het oog op de ontwikkeling van overheidssites. De toepasbaarheid van de richtlijnen beperkt zich echter niet tot door of voor de overheid ontwikkelde sites.

2.9 Wet- en regelgeving

In het eerder aangehaalde Besluit Kwaliteit Rijksoverheidswebsites wordt gesteld dat nieuwe websites van de rijksoverheid vanaf 1 september 2006 bij oplevering moeten voldoen aan de webrichtlijnen. Bestaande websites van de rijksoverheid dienen uiterlijk 31 december 2010 te voldoen aan de webrichtlijnen (zie bijlage I).

Nederland is één van de 43 landen die het RIGA verdrag heeft ondertekend. In dit verdrag is vastgelegd dat in 2010 alle overheidswebsites in de EU aan de W3C richtlijnen moeten voldoen en dat de digitale kloof tussen mensen met en zonder internettoegang voor de helft dient te zijn gedicht. Bovendien moet 60 procent van alle Europeanen dan beschikken over breedband internet (90 procent in stedelijke gebieden). Zie bijlage II.

Advies Webrichtlijnen

Versie: 0.6; Datum:5-3-2007

3. Toetsing

Het Bureau Forum Standaardisatie heeft de Webrichtlijnen getoetst aan de hand van een aantal criteria. De toetsing wordt hieronder toegelicht. Ze vormt de basis van het inhoudelijke oordeel van het Bureau met betrekking tot de Webrichtlijnen.

3.1 Hergebruik

De Webrichtlijnen maken gebruik van bestaande (internationale) standaarden. De Webrichtlijnen zelf kunnen weer dienen als model voor het beschrijven van samenhang en toepassing van andere samenstelling van standaarden.

3.2 Werkingsgebied

De Webrichtlijnen zijn primair bedoeld voor overheidswebsites, en door het eerder genoemde Besluit Kwaliteit Rijksoverheidswebsites verplicht gesteld voor rijksoverheidswebsites. De richtlijnen zijn opgesteld met het oog op praktische toepasbaarheid. Door de generieke aard van de Webrichtlijnen zijn ze tevens geschikt voor de overige overheidswebsites alsmede die van private partijen.

3.3 Wet- en regelgeving

Het Besluit Kwaliteit Rijksoverheidswebsites verwijst naar de Webrichtlijnen, en stelt toepassing ervan verplicht voor Rijksoverheidswebsites. Dit leidt tot bevestiging en versterking van de richtlijnen.

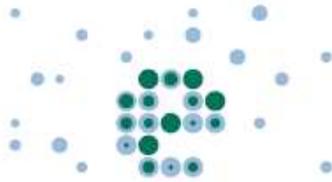
3.4 Community

Een community is een specifieke gemeenschap of groep in het veld die zich bezighoudt met de ontwikkeling en/of het beheer van een specifieke (set van) standaard(en), vanuit een expliciete gezamenlijke behoefte. Omdat dergelijke behoeften vaak zowel in het private als in het publieke domein worden gevoeld, kan een community een publiek-private samenwerkingsvorm zijn. In 3.4.1 en 3.4.2 wordt ingegaan op de betrokken en concurrerende partijen. Paragraaf 3.4.3 behandelt de mate van openheid van de Webrichtlijnen.

3.4.1 Betrokken partijen

Rondom de Webrichtlijnen is een informele community. Advies Overheid.nl heeft de Webrichtlijnen in beheer, zoals vastgelegd in het projectplan. Het wordt hierbij ondersteund door een begeleidingsgroep waarin inhoudelijke experts, opdrachtgevers en opdrachtnemers deelnemen. Het project heeft tevens een helpdesk ingericht, dat een platform biedt om over de richtlijnen als geheel of afzonderlijke richtlijnen te communiceren en discussiëren.

De standaarden die dienen als basis voor de Webrichtlijnen kennen vaak een specifieke (internationale) Community. Denk hierbij aan W3C en ISO.

Advies Webrichtlijnen

Versie: 0.6; Datum:5-3-2007

3.4.2 Concurrerende communities

Er zijn geen concurrerende communities actief. De ijkpunten van het Waarmerk drempelvrij worden in het veld wel eens gezien als concurrent, maar is in feite complementair aan de Webrichtlijnen. De Webrichtlijnen zijn een kwaliteitsnorm, het Waarmerk drempelvrij.nl is een toetsingsregeling. Een website die aan de Webrichtlijnen voldoet, voldoet tevens aan de criteria van het Waarmerk drempelvrij.nl. Het Waarmerk drempelvrij.nl is het kwaliteitsmerk waarmee toegankelijke websites in Nederland worden aangeduid. Wanneer een website voldoet aan de eisen van de Stichting Waarmerk drempelvrij.nl mag deze site het waarmerk (een groen logo) dragen. De Stichting Waarmerk drempelvrij.nl heeft als doelstelling de toegankelijkheid van Nederlandse websites te bevorderen voor iedereen, inclusief mensen met een functiebeperking en senioren. Hiervoor is een transparante regeling met logo's en heldere normen opgezet die door de Stichting beheerd wordt.

3.4.3 Criteria Openheid

Volgens de door het programma OSOSS opgestelde definitie van een open standaard is een standaard open als aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

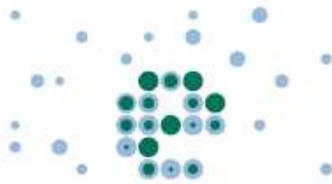
1. De standaard is goedgekeurd en zal worden gehandhaafd door een not-for-profit organisatie, en de lopende ontwikkeling gebeurt op basis van een open besluitvormingsprocedure die toegankelijk is voor alle belanghebbende partijen (consensus of meerderheidsbeschikking enz.);
2. De standaard is gepubliceerd en over het specificatie document van de standaard kan vrijelijk worden beslist of het is te verkrijgen tegen een nominale bijdrage. Het moet voor allen mogelijk zijn om het te kopiëren, beschikbaar te stellen en te gebruiken om niet of tegen een nominale prijs;
3. Het intellectuele eigendom - m.b.t. mogelijk aanwezige patenten - van (delen van) de standaard is onherroepelijk ter beschikking gesteld op een royalty-vrije basis;
4. Er zijn geen beperkingen omtrent het hergebruik van de standaard

Aan alle voorwaarden uitgezonderd de eerste wordt op dit moment voldaan.

Ad 1. Het beheer van de Webrichtlijnen is op dit moment belegd bij het project Webrichtlijnen Overheid.nl. Het project wordt hierbij ondersteund door een expertgroep.

Ad2. De standaard is gepubliceerd en wordt vrijelijk beschikbaar gesteld via de website Overheid.nl.

Ad 3. De Webrichtlijnen zijn gebaseerd op open standaarden. De richtlijnen zelf kunnen royalty vrij worden toegepast.

Advies Webrichtlijnen

Versie: 0.6; Datum:5-3-2007

Ad 4. Voor zover bekend zijn er geen beperkingen omtrent het hergebruik van de Webrichtlijnen.

3.5 Nederlandse Overheid Referentie Architectuur (NORA)

In de NORA versie 0.8 wordt verwezen naar de Webrichtlijnen versie 1.1.

In de NORA is het principe opgenomen dat "Websites van overheidsorganisaties zijn ontwikkeld en ingericht conform de "overheidsWebrichtlijnen." Dit wordt als volgt toegelicht: Het programma Advies.Overheid.nl heeft een set richtlijnen ontwikkeld voor de ontwikkeling van overheidswebsites. Toepassing van deze richtlijnen bevordert zowel de toegankelijkheid van sites, als de interoperabiliteit, als de beheerbaarheid van de websites.

In de NORA wordt Open Standaarden ook expliciet genoemd. De Webrichtlijnen zijn gebaseerd op Open standaarden en past daarmee binnen het architectuurframework.

3.6 Kwaliteit**3.6.1 Modulariteit**

Modulariteit van de specificatie houdt in dat een goede opdeling in deelaspecten en componenten bestaat. Een specificatie is bijvoorbeeld modulair opgezet als er een scheiding bestaat tussen presentatie en inhoud.

De Webrichtlijnen zijn gebaseerd op door de markt geaccepteerde publiekelijk beschikbare standaarden. Deze standaarden vormen samen een geheel, maar zijn in beginsel onafhankelijk van elkaar toe te passen.

Indien een nieuwe versie van een onderliggende standaard uitkomt zal een impactonderzoek plaatsvinden met betrekking tot het effect ervan op de Webrichtlijnen. De onderdelen van de Webrichtlijnen zijn vervangbaar en uitbreidbaar, mits er een impactanalyse wordt gedaan en de samenhang indien nodig wordt herschreven.

3.6.2 Duidelijkheid

Een duidelijke specificatie wil zeggen dat geen inconsistenties worden waargenomen in de specificatie en dat de gehanteerde termen eenduidig en zelfverklarend zijn.

De Webrichtlijnen zijn gericht op toepassing in de praktijk. De opzet in de vorm van richtlijnen sluit hierop aan.

De Webrichtlijnen Overheid.nl bevatten een handleiding bij de richtlijnen. De handleiding is goed hanteerbaar en in het belang van de gebruiker geformuleerd in stappen. Daarnaast is een helpdesk ingericht om te assisteren bij onduidelijkheid en vragen. Wenselijkheid van een goed leesbare introductie voor managers?

3.6.3 Compleetheid

Een specificatie is compleet wanneer alle relevante aspecten en onderdelen worden behandeld in de specificatie.

Advies Webrichtlijnen

Versie: 0.6; Datum:5-3-2007

Alle webinterface standaarden die nodig zijn om een toegankelijke en duurzame website te bouwen zijn opgenomen in de richtlijnen.

3.6.4 Haalbaarheid

De haalbaarheid van een specificatie geeft aan of redelijkerwijs mag worden aangenomen dat een organisatie de standaard kan invoeren. Dit wordt bepaald door het gegeven of software voor handen is die met de specificatie overweg kan en of onderzoek is verricht naar de kosten en baten van de specificatie.

Het nieuw ontwikkelen van een website conform de Webrichtlijnen is even duur of iets duurder dan een oplossing die geen rekening houden met de richtlijnen. Het beheer blijkt aanzienlijk goedkoper. Bouwen volgens de Webrichtlijnen biedt daarnaast nog meer voordelen:

- Lagere kosten;
- Snellere site;
- Betere vindbaarheid door internetzoekmachines;
- Klaar voor de toekomst;
- Groter bereik.

Die voordelen leiden ertoe dat het voor overheidsorganisaties aantrekkelijk is om de Webrichtlijnen toe te passen.

De Webrichtlijnen zijn gebaseerd op bewezen technologieën en alleen stabiele standaarden worden gebruikt. Voor die standaarden is software beschikbaar. In de praktijk is er ruime ervaring met de implementatie van de standaarden.

Daarnaast zijn toetsingsmogelijkheden beschikbaar gesteld op www.webrichtlijnen.nl zodat de mate van conformiteit aan de Webrichtlijnen kan worden bepaald.

3.7 Beheer

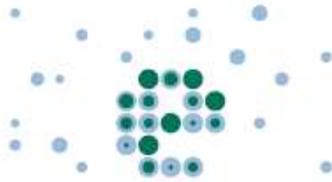
In het algemeen is strategisch beheer een kritische succesfactor. Voor de Webrichtlijnen is het strategisch beheer nog niet belegd.

3.7.1 Functioneel beheer

Er is nog geen sprake van structureel beheer omdat de Webrichtlijnen zich in projectfase bevindt. In deze fase wordt het beheer door de projectgroep zelf uitgevoerd. Het project heeft aangegeven voor het einde van het project het beheer over te zullen dragen aan een formeel daartoe uitgeruste organisatie.

3.7.2 Technisch beheer

Ook technisch beheer is nog niet ingericht.

Advies Webrichtlijnen

Versie: 0.6; Datum:5-3-2007

4. Aandachtspunten bij gebruik

In dit hoofdstuk wordt gekeken welke middelen vanuit het project worden ingezet om de standaard te implementeren.

4.1 Referentie-implementaties

Op basis van versie 1.1 zijn ruim 600 websites aan de Webrichtlijnen toets van het project Webrichtlijnen Overheid.nl onderworpen.

Op de website van de Webrichtlijnen (www.Webrichtlijnen.nl/monitor) staan de referentieprojecten vermeld.

Een aantal voorbeelden van websites die in hoge mate voldoen aan de Webrichtlijnen zijn:

<http://www.minvws.nl>

<http://www.stadskanaal.nl>

<http://www.burgerservicenummer.nl>

<http://www.advies.overheid.nl>

<http://Webrichtlijnen.overheid.nl>

<http://www.convenantovergewicht.nl>

Het belang van de Webrichtlijnen voor accessibility wordt heel duidelijk gemaakt in de case study van Legal & General. Zie bijlage 4

4.2 Communicatie**4.2.1 Vermarkten opgeleverde product**

Promotie van de Webrichtlijnen vindt plaats door middel van de volgende activiteiten:

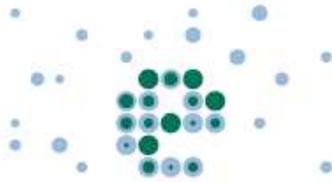
- het leveren van sprekers op congressen over de Website;
- het onderhouden van een website;
- het bieden van ondersteuning door middel van een helpdesk.

4.2.2 Toezicht op de toepassing van het product

Het programmabureau Advies Overheid.nl houdt toezicht op de toepassing van het product door het (laten) uitvoeren van toetsing van websites met behulp van de Webrichtlijnen (<http://Webrichtlijnen.overheid.nl/handleiding/evaluatie/>).

Jaarlijks worden de bij de overheid aangesloten websites getoetst via de "Overheid.nl Monitor".

Voor een aantal standaarden opgenomen in de Webrichtlijnen zijn hulpmiddelen beschikbaar via het Web Accessibility Initiative (<http://www.w3.org/WAI/ER/existingtools.html>) om geautomatiseerd te testen of een website voldoet aan de betreffende standaard.

Advies Webrichtlijnen

Versie: 0.6; Datum:5-3-2007

Nota bene: de geautomatiseerde testhulpmiddelen omvatten niet de gehele set Webrichtlijnen. Op dit moment worden 59 van de 125 webrichtlijnen getoetst, waarvan 47 automatisch en 12 via handmatige toetsing conform de normen van het Waarmerk drempelvrij.nl.

Wel zijn Advies Overheid en de Stichting Drempelvrij bezig met het vaststellen van een toetsingsmethode voor alle 125 webrichtlijnen.

Naast de Overheid.nl Monitor waarin de webrichtlijnen worden meegewogen is er nu ook een tabblad 'Score' op de website www.webrichtlijnen.overheid.nl. In dit tabblad komen de scores te staan van de kernwebsites van de ministeries, de nieuwe websites en de bestaande websites die in opdracht van de ministeries worden gebouwd. Ministeries kunnen de gegevens zelf invoeren. Dit tabblad staat ook open voor andere overheden om websites in te voeren.

4.2.3 Publicatie

Publicatie van de Webrichtlijnen vindt plaats via de website van de Webrichtlijnen (<http://Webrichtlijnen.overheid.nl>).

4.3 Certificering

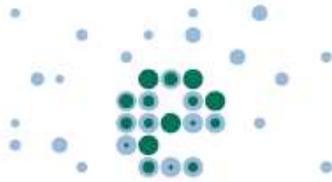
Onder certificering wordt verstaan het toekennen van een bepaalde status aan een product of een dienst. Een afnemer van het product kan dan eenvoudig vaststellen of dit product of dienst aan bepaalde kwaliteitscriteria voldoet.

Het is mogelijk om een website te laten certificeren door speciaal daarvoor geaccrediteerde toetsingsinstanties zoals Stichting Accessibility. Dit certificaat, het Waarmerk Drempelvrij, omvat een stukje van de webrichtlijnen.

In november 2005 zijn de Webrichtlijnen (versie 1.1) door de *European Institute of Public Administration* aangewezen als een *good practice case* op het gebied van eGovernment binnen Europa.

4.4 Impactanalyse

Het effect van de Webrichtlijnen wordt periodiek gemeten door een gebruikerspanel dat de projectgroep in het leven heeft geroepen.

Advies Webrichtlijnen

Versie: 0.6; Datum:5-3-2007

5. Bijlagen**5.1 Bijlage 1 Besluit Kwaliteit Rijksoverheidswebsites**

Besluit Kwaliteit Rijksoverheidswebsites, Staatscourant 17 juli 2006, nr. 136 / pag. 23.

5.2 Bijlage 2 Internet for all

Internet for all: EU ministers commit to an inclusive and barrier-free information society, Reference: IP/06/769, Date: 12/06/2006.

5.3 Bijlage 3 Case Study Legal & General

Belang van Webrichtlijnen voor accessibility wordt aangetoond in de Case Study van Legan & General.

5.4 Bijlage 4 Verwijzingen

Handleiding webrichtlijnen, zie: <http://webrichtlijnen.overheid.nl/handleiding/>

Overheid.nl Webrichtlijnen, zie (<http://webrichtlijnen.overheid.nl>)

Waarmerk drempelvrij.nl, zie (<http://www.drempelvrij.nl>).

Belang van Webrichtlijnen voor accessibility wordt aangetoond in de Case Study van Legal & General, zie (<http://www.accessibility.nl/toetsing/casestudy/Legalandgeneral>)